

Uredništvo in uprav-
ništvo:
Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 6, II. nad-
stropje.
Oglasi po dogovoru.

RESNICA

Izhaja vsako soboto.
Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
Posamezna št. 20 h.

Veliko gibanje začeti ni težko, ker je povoda za boj vedno dovolj, a težje je iz njega najti izhod. Revolucija se ne dela s pozavarovanjem.

Dr. V. Adler, voditelj soc.-dem. na strankarskem shodu 1. febr. 1918.

Kdo je prvi zamislil svobodno jugoslovansko državo?

Na vprašanje: „Kdo je prvi zamislil svobodno jugoslovansko državo?“ je dne 7. t. m. odgovoril „Domoljub“ tako-le: „Bil je to umrl dr. Krek, oče slovenskega naroda.“

Ta trditev ni popolnoma resnična. Pač ima umrl dr. Krek pred drugimi umrlimi mnogo prednosti, urednik „Mladosti“ mu pripisuje skoraj božje lastnosti, vendar jugoslovanske države on ni prvi zamislil. V nekaj podobnega so bili zamišljeni liberalni mladini že nekaj let pred sedanjo vojno, kar nam dokazujejo njihovo tedanja glasila, „Dan“ in drugi mladinski časopisi. L. 1913. je pisal „Dan“: „Resni časi na jugu nas opominjajo na novo delo za združeno Slovenijo in Jugoslavijo.“ Omladina je šla še precej dalje. Seveda je dr. Krek okvir nekoliko zožil in dostavil „pod avstrijskim žezlom“, njegovi učenci in učencev pajdaši pa že imenujejo to minimalni program in močno črtijo tiste, ki niso maksimalisti. Kaj pravzaprav hočejo, ne povedo jasno.

Od leta 1848., od časa narodnega preporoda dalje, so se Slovenci, Hrvatje in Srbi potegovali vsak za svojo samostojnost, in sicer Slovenci na mogočnih taborih za združeno Slovenijo, Hrvatje za obnovitev starodavne hrvatske države, Srbi pa za svojo Srbijo. Oglazali so se vmes posamezniki za tesnejše združenje Jugoslovancev. „V ideji združenja vseh Jugoslovancev je edini naš spas!“ — tako je pisal 26. oktobra 1866 dr. Jos. Vošnjaku še sedaj živi prvak Luka Svetec.

Ko so leta 1868. Madjari dobili v svojo pest prostrano ogrsko državo in ko so se za časa francosko-nemške vojne leta 1870. narodi začeli bolj živahno gibati, so tudi Jugoslovani, in zlasti Slovenci in Hrvatje, začutili v sebi hrepenenje po zjedinenju. Prišlo je celo do odločnega koraka. — Dne 8. novembra leta 1870. so se sešli v Sisku slovenski, hrvatski in srbski rodoljubi in so zamislili nekako zjedinjeno Jugoslavijo, to je ustanovitev trojedne kraljevine, ki bi obsegala Dalmacijo, Hrvatsko in Slavonijo ter Krajino z Reko. Tej enotni kraljevini naj bi se pridružila tudi Slovenija. Sklenili so, da naj ta Jugoslavija spada pod ogrsko krono (tačas so bili na Hrvatskem na Beč in Nemce še grozno srditi) in da naj ima v ogrškem saboru svoje zastopstvo. Za vsprejeti program so se med drugim določile te-le točke:

„Zgodovinska pravica, interes dinastije in monarhije, korist slovanskega naroda in načelo narodnosti zahtevajo združenje vseh slovanskih pokrajin v eno politično celoto v zvezi s trojedno kraljevino. Taka federativna trojedna kraljevina s Slovenijo dogovarja realno unijo z Ogrsko. Sodne, upravne in prosvetno-šolske zadeve so avtonomne. Vlada teh kraljevin je neodvisna. Eksekutivna oblast je pri vseh skupnih avtonomnih zadevah domača. Vlada naj popolna jezikovna in verska enakopravnost.“

Na sestanku v Sisku so bili navzoči in so deklaracijo podpisali ti-le možje: Barčič, dr. Janez Bleiweis, dr. Brlič, dr. Costa, Danilo, dr. Kostić, dr. Lavrič, dr. Makanec,

Tomšič, dr. Vošnjak, dr. Mrazović, Miška-tović, dr. Subotić, dr. Tonkli in D. Trstenjak.

Podiranje jugoslovanske deklaracije.

Odkrite besede Hribarjevega glasila

V Zagrebu izhajajoče glasilo Ivan Hribarja in ožjih somišljenikov njegovih „Glas Slovenaca, Hrvata in Srba“ piše dne 28. jan. pod naslovom „Majska deklaracija“ sledeče, kar jako razsvetljuje mišljenje naših Jugoslovancev.

O češki deklaraciji pravi Hribarjev list, da so oziri na dani politični položaj zahtevali, da se v deklaracijo sprejmo nekatere stvari, ki baš ne odgovarjajo željam češkega naroda. A vsakomu je bilo jasno, da bodo te stvari tekom časa same od sebe odpadle. To se je tudi dogodilo, in deklaracija se je sama od sebe izpremenila v praško resolucijo dne 6. januarja 1918. V njej ni več tujega elementa: Češki narodni program je sedaj čist in jasn: ujedenje, neodvisnost in suverenost češkega naroda.

Da je tuji element, ki so ga sprejeli dne 30. maja 1917 samo zaradi trenutnega položaja in so ga izbacili pri prvi priložnosti iz programa, združenje s habsburško monarhijo, je pač jasno. Enako razlaga Hribarjev list tudi jugoslovansko deklaracijo. O njej pravi:

„Dunajska deklaracija nikakor ni naš narodni program, tudi ni nameravala to biti in pogrešno ter nespametno bi bilo tudi le

LISTEK.

Ravnatelju Ivanu Travnu v spomin!

Kdo ga ni poznal, tega mirnega, tihega moža, ki je bil tako skromen in ponižen, pa je toliko storil za naš narod! Malo se je slišalo o njem, a povsod je imel svojo roko, vse je zasledoval s svojim bistrim očesom. Jasno je razločeval, kaj je pristno in kaj je umetno in ponarejeno v našem javnem in gospodarskem življenju.

Bil je kakor priroda, ki na tihem snuje in ne pozna skokov. A v tem tihem in doslednem delu je pogoj vseh — resničnih uspehov.

Pokojni monsignor Zupančič, ki je s svojim enako tihim in pridnim delom položil temelj Katoliškemu tiskovnemu društvu in ustvaril predpogoj za njegov razvoj, je dejal: „Kar raste, to šuma ne dela.“

Globoka resnica je v teh besedah. Kar dela s silo in s šumom, to pribori le dnevni uspeh in hipno navdušenje ter služi k večjemu osebnosti. A kar se dela na tihem

z zatajevanjem samega sebe, edino le v dobro premišljeni skrbi za resnično korist ljudstva, ima trajni obstanek in božji blagoslov. Sedanji svet te modrosti ne razume, a odkrita je onim, ki znajo prenesti tudi preziranje radi dobre stvari.

Kar se s šumom dela, to se s šumom poruši; kar se modro snuje to ostane potomcem!

Tako je delal naš dragi Ivan. V javnosti se je govorilo in pisalo o tem in onem, ki je postavil svojo osebo v ospredje, a zadaj je stal Ivan Traven, ki je molčal in delal. In za velike uspehe se je ta ali oni imel zahvaliti Ivanu Travnu, ki je stal v ozadju in s svojim tihim delom to izvrševal, kar so drugi razglašali. Besede so poceni, a dejanja so redka! Slama se hitro vname in s plamenom zgori. A Traven je bil živo ogle, ki tli in greje.

S kolikimi težavami je ustanovil Traven sitarsko zadrugo v Šmartnem pri Kranju, koliko dela, koliko skrbi je posvetil tej organizaciji! A premagal je največje težave s svojo vztrajnostjo, in danes stoji zadruga na trdnem. Ko je Zadruga zveza imela svojo najbolj kritično dobo, je bil Traven tisti, ki

jo je rešil. Dr. Krek je imel velike govore, je zbiral mladino okoli sebe in ji razdeljeval visoke vloge. A vse to bi bilo ostalo votlo, ako ne bi bil stal zadaj Traven s svojo vestno natančnostjo in izvrševal to, o čemer so drugi znali le govoriti. In če je imel dr. Krek kako „afero“ ter izginil za več mesecev na Prtovč ali še dalje, ali če je dr. Krekov duh zašel v oblake in izgubil tla pod nogami, tedaj je tihi Traven nosil vse breme sam in krmaril med pečinami z mirno roko.

Najbolj mu je bila zoprna votla, bobneča fraza, ki je tako zapeljiva za plitve ljudi. Traven je pogledal vsaki stvari do dna. Če je videl, da je kaka stvar neresnična, hinavska ali pretirana, ga nisi mogel pripraviti do tega, da bi bil kakorkoli sodeloval. Kar odtegnil se je in čakal, da se laž sama od sebe ujé.

Traven je sodeloval pri večini naših najvažnejših navadno gospodarskih in denarnih ustanov. Posebno zaslugu si je pridobil z ustanovitvijo Zadruga Centrale. Svoje bogate izkušnje na zadrugnem polju je porabil pri tej ustanovitvi. Hotel je imeti zadrugno organizacijo, ki bi bila v vsakem

poskušati, da se iz nje dela naš narodni program. Ona je pač proglasila narodno edinstvo Slovencev, Hrvatov in Srbov — in to je njena dobra stran — a v istem času je presekala ta živi edinstveni narod. To so jej takoj zamerili vsi, ki so v njej videla naš narodni program. S tega stališča je ugovor proti njej čisto utemeljen.

Tudi pojasnilo, da je to le naš minimalni program, ne velja. Politične stranke morejo imeti minimalne in maksimalne, aktualne in neaktualne programe; a narodni program v zgodovinskem trenutku ni nobena premenljiva količina, ki bi mogla imeti maksimalne in minimalne in morea kakšne srednje primere. Narodni program more biti samo eden in mora vsekako obsegati vso narodno celoto.

„Jugoslovanska deklaracija je bila samo podlaga za trenutno politiko nekaterih naših političnih grup — in nič več. Treba jo je sprejeti s tega stališča. V trenutku, ko je bila objavljena, je mnogo doprinesla, zlasti v nekaterih krogih, k razširjenju narodne zavesti in k razmahu narodnega gibanja. Tudi to je dobiček. A ne sme se od nje zahtevati več nego more dati, zlasti ne, da bi bila ona temelj za celotno jugoslovansko politiko. Taka politika je mogoča samo na temelju narodnega programa, ki mora obsegati, čisto in brez kompromisa, načela: zedinjenje naroda, neodvisnost naroda, suverenost naroda. Taka politika more biti narodna v popolnem smislu.“

Kdor zna čitati, izve dovolj iz teh vrst. Hribarju smo lahko hvaležni, da nam s svojim glasilom odpira oči, kakor tudi zagrebškemu cenzorju, ki nam je dovolil vsaj nekaj vpogleda v skrivnosti, ki tiče za jugoslovansko deklaracijo. V Ljubljani se sličejo miši še dalje.

Novi položaj na Ruskem.

Med tem, ko smo z Ukrajino sklenili mir, o katerem se mora reči z grofom Černinom, da je za oba dela časten, se pa v ostali Rusiji stvari čudno razvijajo.

Ko je Trocki videl, da je mir z Ukrajino narejena stvar, mu je sapo zaprlo. Avstrija je s tem mirom razbremenjena na celi fronti. Iz sovražnega soseda je dobila celo prijatelja, ki je sicer po imenu nevtralen, ki pa s t m, da stopi takoj v pogodbene trgovske stike z nami in je pripravljen, nam odstopiti svoj prebitek na živilih, ako mu damo mi za to obrtnih izdelkov, v resnici že pokaže voljo po t ajnem prijateljstvu.

oziru brez graje, trdna in neomajna gospodarska trdnjava našega kmečkega stanu. To organizacijo je hotel obvarovati vseh napak, ki jih je drugod dovolj videl, in jo voditi na varni poti mirnega razvoja. V kratki dobi od njene ustanovitve jo je tako uredil, da stoji trdno kot močna zveza svojih članic.

Traven ni nikdar pozabil, da je njegov glavni poklic duhovski. Za duhovnike, ki se podajo v politiko ali v gospodarsko delovanje ali v leposlovje, je največja izkušnja ta, da hočejo postati laikom enaki, da hočejo posvetnjakom imponirati. Pri tem odlagajo duhovnika vedno bolj v obleki, obnašanju, govorjenju in mišljenju. Velika zmeta tiči v tem, ker taki gospodje pri slabih ljudeh na časti nič ne pridobe, dobri ljudje so jih pa žalostni. Traven je ostal duhovnik v vsakem položaju in je tudi pokazal vedno, kaj je. Sovražil je hinavščino in vsako neodkritosrčnost — celo ob smrti.

Pokopan je hotel bit na domačem pokopališču. V Ljubljani ni hotel ležati na mrtvaškem odru, ampak je odredil, da ga takoj odpeljejo iz bolnice domov v Tacen in tam polože na oder. Na šmartinskem po-

V sovražnem stiku je sedaj Rusija, kolikor je je še pod petrograjsko vlado, samo z Nemčijo. Pa tudi tu je že vmes Poljska, Litva, Estija, Kurska in Livonija — torej same dežele, ki so se tudi že odpovedale več ali manj Rusiji in hočejo biti samostojne države. Na svojo vojno silo se Trocki več ne more zanašati, ker s takimi vojaki, ki topove prodajajo sovražniku, se ne da vojska voditi.

Prebrisani Trocki je poskusil nekaj čisto posebnega. Kratkoterminalno je naznanil, da pošlje vojake domov, a mirovne pogodbe ne sklene. Izdal je v resnici povelje za razoroženje in demobilizacijo. A to je bilo le na videz, kajti to povelje se je kmalu zopet preklicalo. Trocki gleda, da svojo socialistično vlado ohrani doma na krmilu. Rešiti hoče tudi on, kar se rešiti da, in ker vidi, da Nemčiji in Avstriji na bojnem polju nič več ne more, hoče pa vojne sile porabiti za to, da drži ruske pokrajine v strahu, na Avstrijo in Nemčijo pa hoče vplivati v tem smislu, da jih oslabi z notranjo narodno in socialno revolucijo.

Socialni demokratje, ki žele, da bi se socialna revolucija iz Rusije razširila tudi k nam, so diplomatične korake Trockega, svojega somišljenika in sodruga, tudi pri nas podpirali. Uprizorili so politični štrajk ravno v kritičnem trenutku, da bi iz zaledja oslabili pozicijo grofa Černina in pomagali ruskim boljševikom. Čehi in jugoslovanski klub so pomagali po svoje.

Socialnodemokraški štrajk se je brez vsakega uspeha končal s tem, da so delavci šli zopet na delo, ker niso vedeli, čemu naj bo tak štrajk in si žele konca vojske vkljub judovskim voditeljem.

Do 17. februarja je trajalo to čudovito stanje, ki ni bilo ne vojska, ne mir, pa tudi ne pravo premirje. Tačas je pa Trocki pokazal svoje prave kremplje. Začel je vojsko z Ukrajino, kateri ne more odpustiti, da se je z nami pomirila. Preprečiti hoče, da bl se v Ukrajini uredila stalna vlada. S tem hoče tudi preprečiti, da bi Ukrajina stopila

z nami v redne trgovske odnošaje in olajšala našo prehrano. Že pri pogajanjih v Brestu Litovskem je izjavil, da ne priznava Ukrajinske Rade kot zastopnice Ukrajine in da ta ne more sklepati miru razen preko petrograjske vlade. Zbirati je začel novo vojsko, takozvano rdečo „gardo“, s katero hoče napasti Ukrajino in jo zopet podvreči Petrogradu.

Hkrati so napadli boljševiki Estijo in Kursko, koder so nemško prebivalstvo, katerega je od nekdanj mnogo v teh pokrajinah, oropali in odpeljali seboj za talnike. To je zopet Nemce spravilo pokonci, ki so takoj izjavili, da je premirja konec in se zopet začne vojska.

Boljševikom je pred vsem zato, da izvedejo socialistično revolucijo, ki jo hočejo razširiti po vsem svetu. Zato se hočejo z vsemi sredstvi obdržati na krmilu. Ne stršijo se nobenega nasilstva in z brezobzirnim strahovanjem izvajajo svojo moč nad ljudstvom, pripravljeni pa tudi, čim bi jim le kazalo, zopet z vojsko planiti nad vsakoga, ki je na poti njihovim ciljem.

Rusija.

Naravni razvoj vseh revolucij je, da se razvijajo na levo: v vedno hujši „radikalizem“. Levow-ovemu ministerstvu, v katerem je izdal glavno vlogo meščanski liberallec in „neoslavist“ Miljukov, je sledilo socialistično ministrstvo Kerenskija. Ni trajalo dolgo, in Kerenskij se je moral umakniti in sledila je sedajna boljševiška vlada „ljudskih komisarjev“, ki jo vodita Lenin in Trocki. Kaj so boljševiki? Stranka, ki stoji nekam na sredi med najradikalnejšim socializmom in anarhizmom; tako se je nedavno izjavil poznavalec ruskih razmer. Pa tudi to utegne trajati le nekaj časa. Že se pripravljajo čisti anarhisti, da vržejo bolševike. In kaj potem? Potem bo razvoj na levo končan, ker onstran anarhizma ne leži v radikalni smeri sploh nič več. Potem bo zastavil — kakor pri vseh revolucijah — obratni razvoj. Potem se bo šele videlo, kaj nastane iz nekdanje Rusije.

Pravimo iz nekdanje Rusije. Danes Rusija v nekdanjem pomenu besede sploh ni nič. Ena pokrajina za drugo proglašja svojo samostojnost in le najkrueteja sila „rdeče garde“ drži vsaj še en kos skupaj. Poljska in Ukrajina samostojni. Besarabija, donska pokrajina, Kavkaz, Sibirija, Finska itd. so proglasile svojo samostojnost in odklanjajo petrograjsko vlado. Tako kaže

kopališču počiva med očetom in materjo. Romar, ki greš na Šmarno goro, stopi tudi na prijazno šmartinsko pokopališče ob njenem vznožju in zmoli tih očenaš za tega tihega moža!

Čudne zgodbe in dogodbe.

Piše Janez Obglavljen.

V.

Kako je petelin kokošim naredbo razlagal, ko je prišla komisija.

Petelin Kikerikov je sklical občni zbor svoje družine. Zaklical je z vabljivim glasom, in prišle so vse njegove kokoši: Kokodajsa, Kukurujka in Korokojka in so se postavile okoli njega, pričakujoč kako oznanilo pride od njihovega vladarja.

Petelin Kikerikov je začel: „Drage moje prijateljice in tovarišice! Težki in usodepolni časi so prišli nad nas. Izšle so hude naredbe, ki globoko segajo v našo prehrano in ogrožajo naš obstanek. Omenil bi Vam zlasti dve naredbi: Ena ukazuje, da se mora vsak teden od vsake kokoši oddati oblasti po eno jajce.“

„Joj, joj“, so zdihnile kokoši, „kdo to zmore, kdo to zmore! Pa kaj bo oblast z jajci? Ali se bo ona nanje vsedla in jih bo valila?“

„Ne“, je odvrnil petelin Kikerikov, „ta jajca bodo pobrali pooblaščenci in jih bodo oddali v mesto, da jih meščani pojedjo!“

„Strašno, strašno“, so zopet zdihnile kokoši. Kokodajsa pa, ki je bila najbolj pogumna je zarenčala: „Sključevala jih bom, sključevala, da nobenega ne dobe.“

„Druga huda naredba pa je ta“, je nadaljeval petelin Kikerikov, „da se je človeški rod polastil vsega žita in zrnja in je najstrožje prepovedano nam še kaj zobati.“

„Groza, o groza“, so zdihnile kokoši. „Samo pesek nam še ostane.“

„Vprašam vas, prijateljice moje“, je dejal govornik, „ali je mogoče ob takih razmerah še leči jajca? Nihče ne more na to dati boljšega izvedenskega mnenja, kakor ve, ki ste o tem izkušene.“

„Ni mogoče, ni mogoče“, so dejale vse tri kokoši. Kokodajka je pa pristavila: „Ne veseli me več življenje. V gozd pojdem spat, da me lisica požre.“

sedanje kretanje ruskega velikana vse znake razpadanja in razsula.

Bolševiki so bili dobri v toliko, da so proglasili konec vojske in ukazali demobilizacijo ruskih armad. Trajno se pa ne bodo mogli držati na površju, kajti njihov politični program je nora fantazija in najkrutejša sila. V imenu ruske vlade se danes na Ruskem krade, požiga in ubija. Pravice sploh ni nobene, samo sila velja! Skozi to strašno puščenje morajo ruski narodi. Rusija je bila glavni krivec svetovne vojske. Ona je ščitila sarajevske morilce in njihove naročnike v Srbiji. Nikdar ne bi bilo prišlo do te strašne vojske, če ne bi bila Rusija l. 1914 smatrala kot umestno, da požene milijone svojih poštenih in dobrih ljudi v smrt in nesrečo — v obrambo zavednih ubijalcev. In danes, ko je ruska vlada proglasila konec vojske, danes krvavi rusko ljudstvo na grozotah notranje državljanske vojske; eni nesreči je sledila druga in nihče ne vidi konca. Ali se ne vidi tu božji prst?

Mednarodni katoliški mirovni shod.

(Dalje.)

Resolucija

zadevajoča cerkvene svetovalce v delegacijah za sklepanje miru.

Druga konferenca mednarodne katoliške unije v Curihu opozarja vlade vseh držav, da se bodo morali pri sklepu miru izvršiti važni dogovori, ki zadevajo nemoteno izvrševanje katoliške vere. Konferenci se zdi torej nujno, da se delegacijam za sklepanje miru v varstvo vseh interesov dodele primerni cerkveni svetovalci.

Resolucija

o ustanovitvi stalne poslovalnice mednarodne katoliške unije na kraju, kjer se bodo vršila splošna mirovna pogajanja.

V preudarek, 1.) da bodo pri splošnih mirovnih pogajanjih prišla v razgovor vprašanja, ki so velikega pomena za katoliški svet;

2.) da bi za te katoliške interese uspešno moglo delovati le stalno zastopstvo mednarodne kat. unije na kraju mirovnih pogajanj; to zastopstvo bi bilo tudi zanesljivo katoliško;

3.) da tudi druga mednarodna ujedenja pripravljajo ustanovitev poslovalnic na kraju splošnih mirovnih pogajanj. Radi tega sklene II. konferenca mednarodne kat.

„Nikar tako, Kokodajka moja“, jo je tolažil petelin Kikerikov, „še je možnost, da se ohranimo, a poguma je treba in paziti morate, kar vam sedaj naročam.“

Petelin Kikerikov je stegnil vrat, če kdo poslušal in potem nadaljeval.

„Pred vsem vam naročam, da se varujte oblasti. Ko pride komisija, hitro izginite na vse strani in se skrijte za plotom! Samo jaz ostanem na mestu, da izvojujem ta težki boj z oblastjo.“

„Tako, tako“, so prikimala kokoši.

„Ker nam naša gospodinja ne sme več metati zrnja, zato se pa vsak dan nazobljimo pri sosedovih.“

„Bomo, bomo“, so pritrdile kokoši.

Tedaj se je pa zaslišal uradni glas v bajti Poljančeve Marijane. Komisija je prišla kokoši popisovat.

„Bežite“, je šepnil petelin Kikerikov, in kakor strela so šle kokoši narazen in so izginile skozi plot.

Uradni glas pa je dejal: „Marijana Bobek, podomače Poljančeva, ali ste vi ta oseba, ki je tu zapisana, lastnica hišne št. 15?“

Boječe je Marijana priznala, da je ona

unije, da se ustanovi stalna posredovalnica m. k. u. na kraju splošnih mirovnih pogajanj za čas, dokler bodo ista trajala; organizacija poslovalnice se poveri odboru.

Resolucija

o pospeševanju obrtnega in uradniškega srednjega stanu.

Druga konferenca mednarodne katoliške unije povdarja velike nevarnosti, ki groze kot posledica svetovne vojne raznim poklicom srednjega stanu. Obrača se na poklicane zastopnike teh skupin z nujno željo, da se pravočasno in energično tem nevarnostim postavijo v bran z obširnimi organizacijskim delom na krščanski podlagi in z mednarodnimi dogovori.

Resolucija

o mednarodnem kongresu katoliških in krščansko-socialnih delavskih organizacij.

II. Konferenca mednarodne kat. unije v Curihu je sklenila:

1.) V bodoči mirovni pogodbi morajo biti obvezna določila zadevajoča mednarodno socialno reformo;

2.) V povečanje socialne pravičnosti mora dobiti delavstvo v tej reformi večje pravno in materijalno jamstvo.

3.) Pri tem se je pred vsem držati pravca, katerega je v času primerni obliki začrtal papež Leon XIII. v svoji encikliki „Rerum novarum“ primerno socialni nalogi in stalnim tradicijam katoliške cerkve;

4.) V energičnem in vestnem razvoju krščanskega socialnega reda je najboljši spreh duševnih in gospodarskih interesov delavstva in objednem najmočnejše varstvo krščanske družbe proti dobi socialnerevolucionarnega preobrata.

Iz teh vidikov želi konferenca, da se čimprej vrši mednarodni kongres katoliških in krščansko-socialnih organizacij delavcev in delavk, pri čemur se pa varuje samostojno obliko vsake organizacije.

Jugoslovanski republikanci.

V Zagrebu izhajajoče glasilo dunajskega „Jugoslovanskega kluba“, ki ima stike z Jugoslovani izven monarhije, piše dne 16. februarja:

„Preko novin nevtralnih držav prihajajo do nas glasovi iz ust izseljencev Slovencev, Hrvatov in Srbov brez razlike, ki kritizirajo tudi Krfsko deklaracijo s stališča brezpogojne samoodločitve narodov.“

Iz vrst mnogih Srbov iz Srbije in Črne gore ter jugoslovanskih ubežnikov iz naših

ta oseba. Pred njo je stal sam Pankracij Mladin, komisar za ljudsko prehrano.

„Pokažite svoje kokoši, da jih popišemo!“

„Tu je vse, kar imam“, je dejala Marijana in pokazala na dvorišče.

Tam je stal junaško sredi dvorišča petelin Kikerikov, kakor bi nastavljal svoje prsi sovražnim strelom.

„Ena glava perutnine“, je zapisal komisar za ljudsko prehrano. „Od te kokoši boste vi, Marijana Bobek, vsak teden oddali po eno jajce.“

„Odpustite, če smem govoriti“, je zinila Marijana, „tane more dajati jajce, saj je petelin!“

„Brez izgovorov!“ je ostro dejal komisar Pankracij Mladin. „Od vsake glave po eno jajce na teden pod strogo kaznijo!“ in je odšel s komisijo.

Marijana pa je zdihnula za njim: „Od petelina hočete jajca imeti! Oh ti pregrešni svet! Ali se ne bojite božje kazni? Kdo je še kaj tako grešnega slišal?“

Petelin Kikerikov je pa vse to poslušal. Pekla ga je sramota, da so ga za kokoš zapisali in sklenil je, da bo izplačal komisijo, kakor zasluži.

krajev se dvigata proti krfski deklaraciji dva ugovora.

Prvi ugovor je, da se narodu Slovencev, Hrvatov in Srbov dekretira kar odzgoraj dinastija Karadjordjević. To ugovarja republikanska struja, ki zahteva da obliko jugoslovanske države določi ustanovni zbor vsega naroda, ki je edini poklican, da odredi, ali naj bo bodoča država monarhija ali republika. — Branitelji Krfske deklaracije odgovarjajo, da ko je „Jugoslovanski odbor“ sklepal svoj dogovor s srbsko kraljevo vlado, pač ni mogel postaviti kraljeve srbske dinastije na stran. Da so odločili pri tem samo razlogi taktične narave, da se dokumentira edinstvo na zunaj in da se ne gubi čas z jalovimi prepiri: Ali monarhija ali republika? — dokler je „zajec še v šumi“, in da se s tem ne prejudicira neomajanemu prvu ustanovnega zbora (konstituante), da on sam odredi obliko vlade za novo državo.

Drugi ugovor je s strani federalistov. Ti pravijo, da v Krfski deklaraciji ni dovolj naglašeno pravo poedinih zgodovinskih in plemenskih področij, da se samostalno organizirajo v okviru edinstvene države.

Ti ugovori prihajajo od mnogih Hrvatov, Slovencev, Bošnjakov, Črnogorcev in Srbijancev, katerih izročilom odgovarja federativna (zvezna) oblika države. — Na to se odgovarja, da se je v Krfski deklaraciji v prvi vrsti gledalo na edinstvo proti zunanjemu svetu, zlasti proti Italiji, ki je hotela deliti, da bi od vsakega posebej čimveč odščipnila. Tako je na primer zagovarjala samostojno Hrvatsko, pa ji je jemala severno Dalmacijo in Istro, prepuščajoč Bosno in srednjo Dalmacijo Srbiji, a Hercegovino in južno Dalmacijo Črni gori.“

V tem poročilu je več jako zanimivih stvari. Najprej je bila dunajska deklaracija v okviru monarhije, potem je prišla krfska deklaracija: Združitev vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov pod dinastijo Karadjordjevića, sedaj pride pa že tretja deklaracija: **Republika! Samoodločba! Ljudovlada! Brez kralja!**

Profesorji premišljujejo teorijo samoodločbe narodov! Naj se gredo učiti k jugoslovanskim republikancem. Tu ne velja nobena beseda več. Dunajska deklaracija je bila samo pesek v oči, da se prevarijo avstrijsko misleči elementi, kar se je skrivalo pod imenom „minimalni program“. Krfska deklaracija je tudi samo pesek v oči, je z namenom uprizorjena sleparija, zato da se je ujel Pašič s srbsko vlado na to formulo. A Peter Karadjordjević naj nikar ne misli, da so mu res namerili krono! Odločila bo konstituenta — kakor v Petrogradu! In kdor se ne ukloni, bo umorjen po slavnih zgledih republikanskih revolucionarjev. Aleksandrova in Dragina kri ni bila zadnja, ki je tekla v Srbiji!

Ta duh je v dnu jugoslovanskega gibanja, kakor ga pojmujejo mladini, in prav hvaležni smo glasilu Jugoslovanskega kluba. da nam vsaj preko Zagreba nekoliko pojasnuje to, kar se v Ljubljani ne more in ne mara zapisati.

Ko so dr. Korošca v Sarajevu vprašali, kakšno vladno obliko bo imela Jugoslovanska država, je rekel dr. Korošec: To je stranska stvar!

Nekateri pa mislijo, da ta stvar ni tako postranskega značaja!

Iz Idrije.

Državni poslanec Jos. Gostinčar je imel tu v četrtek 17. t. m. v hotelu Didič javen delavski shod. Sprejetih je bilo soglasno več resolucij med katerimi so najbolj važne, naj se kmalo sklene mir, z Jugoslovani hočemo skupaj v slogi živeti in delavcem-rudarjem

naj se temeljna plača zviša za 125%. Gostinčar je topot le stvarno govoril in ni posnemal tovarišev, ki sedaj po shodih udrihajo po dr. Šustersiču. Bilo bi pa tudi nevarno se na ono polje podati, na katerem sedaj nekateri njegovih tovarišev orjejo posebne brazde. Prav lahko bi nam bilo pokazati pri točki, ko je govoril o Ogerski, ki nam ne daje živil po bratovsko, dasi naši vojaki z ogrskimi skupaj trpe, da je ravno o tej točki imel govoriti v delegacijah dr. Šustersič. Saj on je kazal na pristojnih mestih krivice, katere so posebno Kranjsko zadele in to že ob času, ko se drugi poslanci zato niso brigali. Ravno v idrijski okolici so nam vzeli toliko sena, da so morali posestniki živino prezgodaj prodajati radi pomanjkanja krme in je sedaj velika stiska. V mestu Idrija veliko družin ne dobi nobenega mleka in na stotine otrok pogreša svoje glavne hrane. Kako je z drugimi živili je tako znano in celo Domoljub je poročal, da je Kranjska dala desetkrat več na zvonovih, kakor razmeroma druge dežele. Radi tega ravno je Izvršilni odbor dvakrat sklenil naj bode kranjski delegat tisti poslanec, ki se je ravno v tem oziru najbolj brigal in če je hotel dr. Korošec na vsak način priti v delegacije, bi ga bila prav lahko Istrija volila, pa bi bila mirna Bosna. Do sedaj ni še nobenkrat Izvršilni odbor poslancem priporočal naj zbero tega ali onega delegata, sedaj pa je bil primoran nasvetovati moža, ki bode v teh kritičnih razmerah najboljši zastopal Kranjsko. Gg. poslanci v vojskini dobi niso prišli v dotiko s svojimi volilci, zato so zastopniki volilcev jim na shodu povedali kaj nas sedaj najbolj skeli. Žalibog se oni tega nasveta niso držali in oni prvi razbili tisto trdno vez, ki je do sedaj vezala volilce in poslance. Zato je malo čudno, — da ne rabim hujšega izraza — če se sedaj po shodih krošnjari z napadi: deželni glavar je kršil edinstvo med nami, ko vendar vsa Kranjska zna, da so oni ga prvi moralčno iz svoje srede pahnili, ko se niso ozirali na želje svojih volilcev.

V izvršilnem odboru so bili v ogromni večini naši župani in župniki in tem se ni šlo za glavarjevo osebo, ali za kake postranske namene, pač pa jih je živa potreba in krivice, katere je Kranjska trpela vsled vojske, dovedla k znanemu sklepu. To naj vemo poslanci na znanje! Piše se lahko v liste, kako je bilo ljudstvo ogorčeno nad uskokom, kak govornik je mislil Bog ve kako imenitno se je odrezal, ko je preklel onega, ki edinstvo sedaj kruši, ali drugi tovariš je z Judežem primerjal svojega kolega, ki je drugače mislil kot on. Takrat se je morda kedo zasmeljal in navidezno pritrđil ravno izrečenemu „šlagerju“ a pozneje se pa ljudje vprašajo, zakaj tako, in resnica se pokaže v drugem svitu, gotovo ne na korist napadovalcu. Osobito krožijo razna mnenja o govorniku, ki strastno napada po shodih dež. glavarja. Kaj mu je neki storil, se poprašujejo. Odgovori se: ni ga vojaščine oprostil. A tretji pripomni, saj še deželnega odbornika ni mogel oprostiti, pa bode za tajnika izposloval? — Pa bodi dovolj o tem. Dopis nima namena še bolj razgreti sedanjega položaja, pač pa pokazati, da je prav, ako se na shodu za delavce, le o delavskem vprašanju govori in stvarno obravnava gmotno stanje težakovo. Saj je slišal Gostinčar, kako so pritrđili vsi navzoči, da bi bilo boljše sedaj mesto draginjske doklade v kronah, rajši toliko v živilih n. pr. moki, krompirju, ješpranju itd. dajati. — Morda je Gostinčar sprevidel, kar akademično izobraženi njegovi tovariši niso izprevideli, da v sedajni obliki ne kaže hoditi več med ljudstvo. To spoznanje bi nas zelo veselilo, kajti zabavljanja in črnenja

kake osebe se ljudje kmalo naveličajo in pozneje poprašujejo zakaj se tako govori, kaj in koliko je resnice na tem. Ni na krst ne poslancem ni v pouk ljudstvu, ako se prepriča, da vse mahanje po neljubi osebi ni bilo utemeljeno.

Jugoslovansko vprašanje.

Nemci hočejo tudi sklepati deklaracije in pobirati podpise.

Jugoslovanska agitacija je spravila Nemce pokonci. Na Češkem, kakor smo že poročali, so Nemci sklenili agitacijo, za posebno nemško kronovino v okviru Češke dežele. Sklicuje se na samoodločbo narodov so Koročvarji sklenili svojo resolucijo, v kateri zahtevajo, da se jih ne sme pridružiti jugoslovanski državi. Sedaj so se pa zbudili štajerski Nemci. Župan Ornig v Ptujju zbira župane, da jih bo pod vodstvom dunajskega župana dr. Weiskirchnerja peljal pred cesarja in da bodo tam najslovesnejše protestirali proti jugoslovanski državi, češ Štajerska se ne sme raztrgati. V nemškem Gradcu (ki je pa tudi precej slovenski!) je imelo Nemško društvo shod, na katerem so sklenili, da morajo sedaj vse nemške občine sklepati resolucije proti jugoslovanski deklaraciji. „Od hiše do hiše bomo šli“, pravijo, „in bomo pobirali podpise, da se ne sme raztrgati država in osnovati nova jugoslovanska država, ki bi Nemce odrezala od morja“. Če bodo še Nemci začeli pobirati podpise, bo pa res naraslo popirja, da ne bomo vedeli, kam ž njim. In čemu? Saj vemo, koliko so podpisi vredni! Kdo jih neki bere?

Podpisi za jugoslovansko državo

se pobirajo sedaj tudi po Primorju in po Koroškem. Dasi se združuje s to deklaracijo tudi zahteva po miru in se zlasti ženskam pripoveduje, da kdor to podpiše, se izjavlja za mir, stvar ne gre tako kakor na Slovenskem. Zlasti Srbi nečejo podpisovati in pravoslavna duhovščina stoji čisto ob strani. Srb je pač le za Veliko Srbijo, gibanje med Hrvati pa podpira, ker smatra Jugoslavijo kot prehod od hrvatstva v srbsko misel.

Lahi se kregajo radi Jugoslavije.

Med tem ko ministrski predsednik Orlando občuje z dr. Trumbičem in premišljuje, kako bi laške in jugoslovanske težnje spravil v kakšno soglasje, pa je italijanski zunanji minister Sonnino čisto obupal nad tem nerešljivim problemom. Objavil je članek, da je čisto brez pomena obravnati z zastopniki Jugoslovancov, če še sami stoje pod vladno Habsburžanov in se je otresti ne morejo. Naravnost brezumno je, da bi Italija proglašala razbitje habsburške monarhije in se obnašala kot jerob tistih Jugoslovancov, ki teže proč od Avstrije, saj je od začetka vojske jasno, da ni bil namen italijanske politike, razdeliti monarhijo, ampak samo rešiti nekatera sporna vprašanja pri mejah v Alpah in pa ob Adriji.

Tu je pa Sonnino izrekel veliko neresnico. Rajši naj bi bil povedal, da je Italija svoje cilje sedaj nižje postavila, ker ji je grozdje prekislo. Italijanski listi ga napadajo vsled tega, zlasti tisti, ki drže z Orlandom, kateri se ravnokar jako vleče za „oprostitev“ Jugoslovancov s pomočjo Italije. Kako je tudi Sonnino še vse drugače govoril, ko so Lahi še stali na Bajšici in pred Grmado!

Iz italijanskega parlamenta.

V italijanski zbornici je poslanec Turati (socialist) izjavil, da polaga njegova stranka veliko važnost na to, da se parlamentarna razprava o vladni izjavi izvrši mirno in dostojno. Poslanec Beviione (pristaš Sonninove skupine) je razpravljal v obširnem govoru o vojnopolitičnem položaju

ter izjavil, da je italijanska javnost nezadostno poučena in da je vsled tega umestno, da v parlamentu prečita besedilo londonske pogodbe z dne 26. aprila 1915, s katerim se je uredilo postopanje Italije. Z ozirom na ta dogovor zamore Italija zavrniti očitke imperializma. Če je Italija zahtevala Tirolsko do Brennerja, Istro brez Reke, Dalmacijo južno do Trogirja, potem da to ne pomenja imperializma in aneksionizma, marveč le obrambo italijanske narodnosti in varnosti. Revizija in korektura ententnega načrta, kakor je razvidna iz Wilsonovega Lloyd Georgejevega govora, da je torej potrebna in umestna. Ker pa vsebina in ton teh govorov z ozirom na Avstro-Ogrsko nista primerna, zahteva močna struja v Italiji, da Italija stopi na čelo gibanja avstrijskih zatiranih narodnosti za razrušenje monarhije. Preuredba Avstro-Ogrske, vsled ravnopravnosti in osvoboditve njenih narodov, bi mogla zadovoljiti Italijane in Čehe ter bi prepričala entento. Bistveno pa je, da se taka preuredba ne prepusti kot notranja zadeva Avstro-Ogrski, marveč se mora določiti na konferenci držav kot skupni interes entente. Poslanec Toscanelli je v imenu parlamentarne zveze naglašal, da zveza ne stremi po absurdnem posebnem miru, marveč polaga važnost na sporazum z zavezniki. Organizirati se mora skrajni odpor, da se odvrne sovražna invazija in da se doseže narodna enotnost. Poslanec Ciriani (zveza narodne obrambe) izjavlja, da je zadovoljitev posebnih ciljev vsakega posameznega naroda potrebni prepegoj za dosego trajnega miru. Sonninovo stališče, da stremljenje Italije ne meri na razcepjenje Avstro-Ogrske, je potrebno spopolnitve, kajti Italija je že po svoji tradiciji prisiljena, da zatiranim narodom pripomore do osvoboditve. Za Italijo je popolnem nesprejemljivo, da bi Avstro-Ogrska izišla iz vojne nedotaknjena, ali pa celo povečana. Italija ne mara po sovražniku zasedenega ozemlja pridobiti zopet potom mirovne pogodbe, kakor leta 1866., marveč se hoče za svoje cilje boriti do zmagovitega konca.

Italjani hočejo, da naši sovražniki rešujejo jugoslovansko vprašanje.

V italijanski zbornici je poslanec Beviione rekel, da stoji Italija v odločilni dobi vojske. Zato naj se narodu pove vsa vsebina londonskega dogovora. Ako zahteva Italija južno Tirolsko do Brennerja, Istro (!) brez Reke in Dalmacijo (!) severno od Zadra, ter južno od Trogira, tedaj to ni imperializem in aneksionizem, ampak obramba Italijanske narodnosti in italijanske varnosti! Ena struja v Italiji hoče, da se italijani postavijo na čelo preobratu narodov, ki se v Avstriji čutijo tlačene, in sicer z namenom, da se Avstrija razbije. Iz idealnih in praktičnih razlogov, pravi Beviione, pa je koristno, ako stopimo v sporazum s slovanskimi narodi tudi tedaj, ako si ne vzamemo za cilj razbitje Avstrije. Preustroj Avstrije in izenačenje ter osvobojenje njenih narodov bi moglo zadovoljiti Italijane in Čehe ter uveriti antanto. Ali bistveno je to, da se ta preustroj ne sme prepustiti Avstriji kot njen notranji posel, ampak da se razpravlja na posvetu držav kot skupni interes antante.

Tako stališče je zavzel tudi dr. Korošec v svojem pisanju na mirovno delegacijo v Brestu Litovskem. A če človek bere take govore, kakor ga je govoril Beviione v italijanski zbornici, tedaj vidi, da vse to visi v zraku in more Jugoslovane spraviti samo v najnesrečnejši položaj, ako — kakor je pričakovati — Italija z antanto v vojski ne zmagala!

Jugoslovani in antanta.

Glasiło Jugoslovanskega kluba „Hrvatska država“ piše: „Carska Rusija je žrtvovala z zločinsko lahkoumnostjo velik del jugoslovanskih pokrajin Italiji kolikor koli so se trudili voditelji „Jugoslovanskega odbora“, na čelu jim dr. Trumbič, pokojni Supilo, dr. Potočnjak, dr. Hinkovič, dr. Trinajstič in drugi, da izjavljajo, sklicujē se na narodnostno načelo, izpremembo dogovora, je bil vendar ves njihov trud zastoj. Šele, ko je carstvo padlo, so se kadeti odločno oprijeli revizije londonskega dogovora, kolikor se naša na jugoslovanske pokrajine. Revolucionarna Rusija je spravila na dnevni red vprašanje samoodločitve narodov, in demokratična Amerika je dala temu načelu praktično in močno ozadje. „Jugoslovanskemu odboru“ je bilo s tem delo olajšano. Njegova agitacija za revizijo londonskega dogovora v našo korist je našla veliko umevanje v Anglaški in v Franciji.“

„Hrv. Država“ upa zdaj veliko uspeha od dogovorov dr. Trumbiča z italijanskim ministrskim predsednikom Orlandom.

Prazne nade!

Kaj delajo naši Jugoslovani v inozemstvu?

Jugoslovanski odbor, ki deluje v Švici, v Franciji in Angliji, igra precej veliko vlogo v antantnih listih, ker jih imajo za parado. Sicer poleg Čehov Masaryka, dr. Beneša in dr. Trumbiča ni posebnih velmož med ljudmi, ki vžigajo v državah antante neprestano vojno razpoloženje z upanjem, da bo mogoče habsburško monarhijo vendar še razbiti, vendar igrajo kot političen faktor precejšnjo vlogo, ker paradirajo neprestano kot zastopniki vseh avstrijskih Slovanov, zlasti pa Jugoslovianov.

Predsednik Jugoslovanskega odbora je dr. Trumbič, bivši dalmatinski poslanec in župan Splitski. Ta je objavil pred kratkim v milanskem listu „Secolo“ oster članek proti habsburški monarhiji, v katerem zagovarja zvezo med Italijani in Jugoslovani, ki si naj vse jadranske pokrajine razdele med seboj. Dr. Trumbič pravi, da edina prava podlaga za rešitev tega vprašanja je krfski pakt, ki zahteva združitve vseh Jugoslovianov pod srbsko dinastijo Karadjordjevičev. Zato je pa neobhodno potrebno, da se habsburška monarhija razbije. Ker hočejo to doseči Italijani ravno tako, kakor Jugoslovani, zato je neobhodno potrebno, da se oboji zedinijo med seboj, kako bodo to dosegli in kako si bodo plen razdelili. Odpraviti treba vsak nesporazum in se trdno skleniti v enotnem postopanju. — Ta članek dr. Trumbiča so ponatisnili in pohvalili razni italijanski listi. Prej so Italijani hoteli vso Adrijo kar sami pobasati od Trsta do Valone, sedaj po porazu ob Soči pa so se toliko približali, da so veseli tudi že dr. Trumbičeve pomoči.

Ko je bil italijanski ministrski predsednik Orlando v Londonu, da zaprosi vojaške pomoči za Italijo ob Plavi, je imel tudi sestanek z dr. Trumbičem. To je bilo dne 24. januarja. Poročilo pravi, da sta se dve uri posvetovala in da je Orlando dr. Trumbiču zagotovil simpatije Italije in ga je povabil, naj pride v Rim.

V poročilu stoji, da je dr. Trumbič govoril z Orlandom v imenu sedem milijonov Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki prebivajo v monarhiji in so vsi odločeni, da se združijo pod dinastijo srbskih Karadjordjevičev. Skupno nasprotstvo teh Jugoslovianov in Italijanov naj bi bila zadostna podlaga za skupni boj, v katerem naj dosežejo svoj namen.

Kako si Črnogorci predstavljajo Jugoslavijo.

V Londonu se nahaja sedaj tudi bivši

črnogorski minister za vojsko in za notranje zadeve Hajdukovič, ki je dal v angleški list „Daily chronicle“ sledečo izjavo, v kateri se bridko pritožuje čez sedanjo jugoslovansko agitacijo, ki Črnogoro čisto v stran odriva. Hajdukovič hoče imeti novo Črnogoro, kakor jo baje želim tudi Amerika in Anglija, in ki naj sega od reke Drin v Albaniji južno od Skadra do Neretve in Drine ob severni meji Hercegovine. Na severni strani Črnogore se naj na stroške Srbije meja popravi. Dalje se naj vzame en del dalmatinskega morskega obrežja, da dobi Črnogora dohod na morje.

Ostro se obrača bivši črnogorski minister proti Srbiji in proti novim Jugoslovianom, ki hočejo vse spraviti pod Srbijo. Nesrečo Črnogore hočejo izrabiti v to, da ji vzamejo samostojnost in jo podrede drugi državi. Ti zarotniki — pravi Hajdukovič — ne predstavljajo v resnici niti Srbije niti Jugoslovianov. „Infamni krfski pakt“, če bi se kdaj uresničil, bi pomenil najhujše nasilstvo proti Črnigori, sploh najhujše nasilstvo v tej vojski sploh. Namen krfskega pakta je, ustanoviti novo državo Slovencev, Hrvatov in Srbov pod vlado srbske dinastije Karadjordjevičev. To bi bil imperializem! Če se že ustanovi taka država in če se ji da nov kralj, ne more to biti kralj iz druge rodbine, kakor samo Petrovič, ker ta črnogorska rodbina ima večstoletno zgodovino in je vse kaj družega, kakor taka iz nič zrastle dinastija, kakor so potomci Črnega Jurija.

Kako jugoslovanski odbor razlaga podpise za jugoslovansko deklaracijo.

Da se pobirajo podpisi za jugoslovansko deklaracijo po občinah in po hišah, in kako celo žene in dekleta nabirajo na tisoče podpisov, se objavlja v listih antante. A tu se ne pove, da obsega jugoslovanska deklaracija združenje Jugoslovianov pod habsburškim žezlom in v okvirju monarhije, ampak francoski in angleški listi poročajo, da se je toliko tisoč Slovencev in Hrvatov izreklo za odpad od monarhije in od habsburške dinastije. S tem se agitira v deželah antante in se vzbuja nada, da bodo Jugoslovani z revolucijo razbili monarhijo. Ta nada v vrstah antante najbolj podaljšuje vojsko!

Politični pregled.**Volilna reforma na Ogrskem. — Grof Tisza proti demokraciji.**

Na Ogrskem se je iz treh strank sestavil takozvani blok za volilno reformo, ki jo hoče izvojevati v državni zbornici. Minister Vaszonyi, ki se zove s ponosom demokratičnega ministra (je seveda jud) pridiga povsod, da je on prvoboritelj demokratične volilne reforme. Ž njim je grof Karolyi, ki se že leta poteguje za splošno in enako volilno pravico, in socialni demokratje. Pod tem znamenjem je postal Wekerle ministrski predsednik, ki je volilno reformo postavil na svoj program. Zdaj naj bi prišlo do uresničenja. A ravno sedaj se je pa ta blok razbil in grede vsak svoja pota, ko bi morali svoj program izpeljati.

V odseku za volilno reformo v državni zbornici je pa sedaj nastopil grof Tisza z velikim govorom, v katerem pobija splošno in enako volilno pravico in roti Mažare, naj kaj takega ne sklenejo. Proti splošni in enaki volilni pravici navaja grof Tisza sledeče: Ponižala bo umsko višino poslanstva, dala bo nemažarskim narodnostim večje zastopstvo in oslabilo nadvlado mažarskega prebivalstva, v Avstriji se ni obnesla, izpodkopala bo mažarsko nadvlado in premoč Ogrske nad Avstrijo. Posebno se protivi grof Tisza, da bi se vpeljala splošna in

enaka volilna pravica na kmetih. On bi rad da bi še nadalje imeli vso moč v rokah le mažarski veleposestniki.

Anglija in papeževa nota.

V angleški zbornici je irski poslanec Mac Kean v debati o prestolnem govoru prijemal angleško vlado, zakaj ni odgovorila na mirovno noto svetega Očeta, ker to kaže pomanjkanje spoštovanja do papeža in pa razkriva, da ima Anglija tajen dogovor z Italijo, naperjen proti papežu. Minister lord Cecil se je v svojem odgovoru zviljal. Papežu je priznal velike zasluge za razna dobra dela v vojski, tajil vsak sovražni dogovor proti njemu, a vendar priznal, da je Anglija obljubila, da bo, ako Italija ugovarja proti udeležbi papeža pri mirovnih pogajanjih, te ugovore podpiral. Kakor se vidi, je framazonom pred vsem drugim za to, da ne bi papež prišel do besede pri mirovnih pogajanjih.

Prepir v angleški zbornici med Asquitom in Lloydom Georgeom.

V Versalju na Francoskem so pred kratkim imeli antantarji vojno posvetovanje, pri katerem so sklepali, kako hočejo izvojevati končno zmago. V angleški zbornici je pa Asquit zahteval od Lloyda Georgesca (izgovori Lojda Žorža) pojasnil. Ta je na to jako razburjeno odgovarjal in je izjavil, da bi bilo naravnost izdajalsko, ako bi on kaj povedal iz teh posvetovanj, ker bi sicer sovražnik izvedel za tajnosti. Pripravlja se velikanska bitka in se še ne ve, katera stran bo napadla, in kje se namerava prodreti nasprotno fronto. Da se izogne nadaljnim vprašanjem, je Georges ostal doma in sporočil, da je prehlajen.

Judje se čutijo.

Na Ruskem hočejo judje imeti svoje lastne vojaške formacije. Po samoodločbi narodov je to še malo, kar zahtevajo. Na Angleškem so osnovali lastni judovski polk, ki ima kot polkovno zastavo modro-beli prapor z Davidovo zvezdo. A priglasili so bili jako maloštevilni. Judje so najrajši pomešani z drugimi tako, da grede kristjani v strelske jarke, oni pa ostanejo pri trenu in v bolnicah. Palestino bi pa radi imeli kot svojo državo. Pa če ne bo borze v Jeruzalemu, bodo rajši sledili zgledu Rotšilda in tovarišev, ki se ne nameravajo izseliti v sveto deželo.

Rumunija na spokorni poti.

Bratianova vlada je, zanašaje se na moč antante, započela zavratno vojsko proti nam, ker je mislila da bo zadala monarhiji smrtni udarec in se polastila njenih lepih pokrajin. Strašni poraz Rumunije s popolnim polomom je bil zaslužen plačilo za to izdajstvo. Doslej je upala Rumunija, da jo bo Rusija slednjič rešila. A ko je nastal tudi v Rusiji popoln polom, je Rumunija izgubila svojo oporo. Še več: Prišlo je do krvavih spopadov med ruskimi in rumunskimi četami. Sedaj je Rumunija, da se vendar še reši, izpremenila fronto. Bratianu je odstopil, in novo vlado je sestavil general Avarescu. Ta rumunski general, ki je bil tako strahovito tepen na bojnem polju, naj doseže mir z Avstrijo in Nemčijo. Ima pa pri tem stranski namen, da bi vsaj od Rusije in Bolgarije kaj dobil za odškodnino. Nova Ukrajinska država bo mogočen sosed Rumuniji, in zato bi si tudi Avarescu sedaj rad zavaroval hrbet in bo izkušal priti v stik z monarhijo, da zase reši, kar se še rešiti da.

Dve novi zvezi.

Odlični nemški diplomat Siegfried Heckschorn je imel z zastopnikom ameriške časnikarske zveze razgovor, v katerem se je izjavil: Ne trdim preveč, če povem, da se

bosta po sedanji vojni združili Amerika in Anglija na eni strani, na drugi pa Japonska, Rusija in Nemčija.

Sv. Oče v obrambo cerkva.

Kadar so vojaki vojujočih se strank obstrajevali cerkve, se je papež obrnil do dotične vlade in prosil, naj tega ne store. Tako so tudi sedaj francoski letalci metali bombe na znamenito gotično cerkev v Treviru, ki je velika umetnina gotičnega sloga, a je k sreči niso zadeli. Sv. Oče se je obrnil po posredovalcih do francoske vlade in zaprosil, naj tega več ne store.

Irci in samoodločba narodov.

„Morning Post“ javlja: Irci so predložili vprašanje na Lloyd Georgeja o uvedbi narodne samoodločbe Ircev.

V italijanski zbornici

so še zdaj vsi razburjeni radi poraza p. i. Bovcu in pri Kobaridu. Prej tako slavljeno Kadorna je odstavljen in s svojimi prvimi generali postavljen pred vojno sodišče. Nad 20 generalov je odstavljenih. V zbornici se pa poslanci zmerjajo, kdo da je kriv tega strašnega poraza, ki je Italijane kar naenkrat treščil z viška njihovih nad. Tako burno je bilo, da so se skoraj s pestmi obdelovali v zbornici.

Holm.

Vsi avstrijski in ruski Poljaki so silno razburjeni, ker sta Avstrija in Nemčija prisodili pokrajino Holm novi ukrajinski državi in je nista prideliili Poljski, kamor je nekdanj spadala. Kako je s to zadevo? Na podlagi zgodovinskega prava bi Holm res moral pripasti Poljski, toda v Brestu Litovskem je pri tej točki prvič zmagalo narodno pravo. V holmski guberniji je podobno kakor na Spodnjem Štajerskem, kjer so vasi slovenske, mesta pa nemčurska; tam so vse vasi ukrajinske, mesta pa poljska. Z ozirom na narodno pravo Holm tedaj gre Ukrajini. Diplomati pač niso posebno vneti za narodno pravo, marveč se le boje, da bi Poljska ne postala premočna in žele, da bi se tudi holmska pšenica peljala proti zapadu, zato so ustregli Ukrajincem. V Avstriji je ta korak napravil v državnem zboru in drugod jako občutljiv polom. V Krakovu in Varšavi hudo vre.

Nemško ljudstvo za mir.

V Koblenzu se je vršila nadomestna volitev za nemški državni zbor. Za mandat sta kandidirala dva člana centra: oficijelni kandidat vspokojeni general Steinaecker je podlegel nasproti župniku Greberju. General je zastopal aneksionistično politiko, dočim se je župnik izjavil za sporazumen mir.

Bivši ban Hrvatske grof Khuen Hedervary je nagloma umrl, star je bil 63 let. Bil je glavni stebel madžaronstva, katero je gojil z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago hrvaški ban. Tudi sile se ni strašil. Ker je imel v Budimpešti močno zaslonbo, je hrvaški stvari mnogo škodoval in pripomogel, da so tam razmere tako nejasne.

Uspeh realne politike.

Bolgarski min. predsednik je rekel uredniku „Vos. Zeit.“: Mirovni razgovor z Ukrajino je pričetek svetovnega miru. Ukrajinci so vodili realno politiko. Oni so rojeni organizatorji. Zato tudi uživajo obče simpatije. Vsi smo vedeli, da nam v tem silno zapletenem položaju more pomagati samo delo. Mirovna pogodba z Ukrajino je tako delo. Kar se tiče boljševikov je skupni interes vseh držav, da pogledajo odkrito v oči tej svetovni nevarnosti. To kar se godi v Petrogradu, ni več revolucija, ampak anarhija. — Zanimivo je, da v glasilu socijalne demokracije Nemčije v „Vorwärtsu“ Oto Braun priobčuje članek, v katerem pravi:

Kar delajo sedaj boljševiki v Rusiji, ni ne socialistično, ne demokracija, ampak je navadno nasilstvo in anarhija. Zato moramo med boljševiki in nami potegniti debelo, vidno črto. — Te črte v glasilu slovenske socijalne demokracije še ne vidimo.

Dnevne vesti.

Oh, ti denuncijanti! Nekateri slovenski listi stikajo za denuncijanti. Posebno napredna „Domovina“ si prisvaja to nalogo. Zato bo prav če pošlje svojega posebnega dopisnika v Kranj, da se na licu mesta prepriča, kake razmere so vladale med vojsko v Kranju med naprednim meščanstvom. Menda ni bilo na nobenem okrajnem glavarstvu na Kranjskem toliko denuncijacij kot ravno v Kranju. In kdo so bili denuncijantje? Nihče ne ve, a imenujejo se razna imena, imena samih naprednih mož. Meščan meščanu ni zaupal in po kavarnah in gostilnah si nešteto krat slišal med meščani razgovor: „Varuj se tega, ta ni zanesljiv, te bo denunciral!“ Življenje je bilo pri teh razmerah za poštenega človeka naravnost nevdružljivo. Prišlo je tudi že do osebnih spopadov in insultov. Še pred nedavnim časom je neki odlični naprednjak napadel nekega drugega ravno tako odločnega naprednjaka javno v kavarni, češ, da ga je ta denunciral. Vsled tega dogodka je bila vložena tožba pri sodišču. Predlagamo, da pošlje „Domovina“, ki se tako živo zanima za denuncijante, na dan razprave v Kranj svojega posebnega poročevalca. Bo zvedela lepe reči. Potomcem pa bo ohranjen važen kulturni dokument, kako prijetne razmere so vladale v Kranju med vojsko, v tistih časih, ko je bila svetovna vojska.

Iz okolice Kranja. G. Ivan Brodar iz Hrastja je postal priganjač profesorja Jarca. Zato bo prav, če ga malo povprašamo, če se še spominja, kako je pred leti zabavljaj, da se poslanec Jarc za okraj nič ne briga, da sklicuje shode brez Kmečke zveze in sploh postopa tako, da noben kmet ne more biti z njim zadovoljen. Naj Brodar pojasni kmetom, zakaj je svoj čas tako užaljen odstopil kot predsednik Kmečke zveze? Naj pove, zakaj Kmečka zveza pod njegovim predsedstvom ni prav nič delovala? Naj pove, zakaj je naenkrat postal z Jarcem in Demšarjem tako zadovoljen? To ga vljudno vprašajo kmetje iz okolice, ki z Jarcem in Čočem še vedno niso zadovoljni.

Iz Predoselj pri Kranju se nam poroča: Občinski odbor je sklenil izjavo za deklaracijo Jugoslovanskega kluba. Pri tej priliki je predlagal tudi nekdo, naj se občinski odbor izjavi proti Slovenski kmečki stranki. Može pa so ta predlog odklonili. Tako je prav! Polagoma ljudje uvidevajo, da je boj za naše narodno osvobodjenje pameten. Neumna in podla pa gonja proti Slovenski kmečki stranki.

Z dežele. 15 milijonov je stalo popisovanje žita in pridelka v l. 1917 pa od vsega tega dela ne morejo sedaj nič vedeti, kdo ima ali kdo nima žita. Tako so dobili ukaze, da dajo žito, kočarji po cele 300 kg, ko mogoče vsega toliko pridelal ni. Ker ti ukazi nimajo uspeha, se je sedaj zagrozilo županom, da naj oni to in to množino žita skupaj spravijo. Vpraša se tedaj, ali je mogoče sedaj županu vse to narediti, kar niso mogli narediti vsi statistikarji celo leto? Prav žalostno je, da se od župana, ki nima dohodkov, zahteva, da naj sedaj še za dobro plačane komisijonarje in žitne nadzornike okrog leta in se ljudem zamerjuje za to žito? Reklo se je, da se naj županom pripozna za njihova dela primerna nagrada. O tem vse molči, dela se pa čedalje več županom nalaga. Danes je pri občini več dela za

glavarstvo in davčni urad, kakor za lastno področje.

Župan z dežele!

Petelinli. Kakor čujemo bode „Resnica“ v oči posebno nekatere učitelje in med temi posebno take, ki so jim politične oblasti poverile posel arovizatorjev. Kaj ta vrsta učiteljev res nima drugega dela nego nagajati ljudem? Kaj pravijo k temu šolske oblasti? Nam se zdi, da so učitelji v prvi vrsti zato doma, da uče in vzgajajo otroke, ki so itak vsaki dan bolj neumni in surovi. Skrbeli bomo, da dobimo v roke popoln seznam teh petelinov. Gospode šolske nadzornike pa pozivamo, da doženo o priliki nadziranja, če zna ta vrsta petelinov tudi v šoli tako lepo peti kot poizkušja izven nje. Njihova dolžnost je, da napravijo tudi med učitelji mokaerji, špeharji itd. red. Če pa menijo, da ne spada to v njihovo področje, bomo potrkali na druga vrata.

Z dežele nam piše prijatelj: V dno duše mora žaliti vsakega trezno mislečega človeka ta satansko besna gonja „mladinov“ zoper dr. Šusteršiča. Dva razloga navajajo, zaradi katerih so dr. Šusteršiča zavrgli. Najprvo mu očitajo absolutizem. — Pa kedo uganja hujši absolutizem, kot voditelj stranke „mladinov“? Delovanje Šusteršičevo poznamo. On je včasih absolutno postopal, kadar se je šlo za dobre stvari: Za vero, za patrijotizem in za slovensko narodnost, in prav je delal, saj je bil načelnik stranke in v takih rečeh se mora odločno postopati. Zato je tudi takrat S. L. S. prišla povsod do veljave. — Če je privatno pri svojem odgovornosti polnem opraviilu prišel navskriž s katero osebo, to s politiko ni v nikakoršni zvezi. Hudobija je tedaj njegovo energičnost mu šteti v napako. — Za drugi razlog pa mu očitajo, da je ožigosal serbofilstvo in dal duška patrijotičnemu mišljenju, ko je grozni umor ljubljene prestolonaslednika Fr. Ferdinanda pretresal ves svet, posebej še naše slovenske dežele. A to je pa storil dr. Šusteršič iz dobrega namena, pred vsem da bi se od Slovencev odvrnil sum serbofilstva. Da pa je dr. Šusteršič patrijotičnega mišljenja, tega mu ne smemo šteti v greh, saj vendar vera uči: Daj cesarju, kar je cesarjevega. Torej tudi drugi razlog ne drži. Jasen bodi tudi sklep: „Mladini“ nimajo prav! **Ne pustimo tedaj blatiti katoliških mož zaradi katoliškega njihovega delovanja!** Kedor je še pametnega mišljenja naj se drži kmečke stranke! „Mladini“ pa si naj gredo k svojim somišljenikom, ki sedaj filozofirajo o Krfskem paktu. Resnica na dan! Ne gre se za osebe, ampak za načela, ki temeljijo v pameti, resnici, pravici in sv. veri.

Mednarodni klativitezi. — Tako je imenoval Trocki, ruski minister vnanjih zadev, stranko kadetov, ki hujskajo za nadaljevanje vojske... „Kadeti“ so stranka, ki je zelo podobna naši liberalni odnosno novopečeni liberlno-klerikalni stranki. Takih klativitezev, kakršni so ruski „kadeti“ je v vseh deželah preveč. Med njimi zavzemajo brez dvoma prvo mesto Vsenemci, ki uganjajo svoje vojne hujskarije na Nemškem in v Avstriji. Ti klativitezi hočejo podjarmiti narode na vshodu in na zapadu. Razume se pa, da ne eden teh širokoustnih kričačev noče — v fronto. Doma na gorkem hujskajo in pobijajo strastno pametne možje, ki delajo za pameten in sedaj edino mogoč mir po načelih boljševikov; brez aneksij in brez odškodnin! — Ravno taki klativitezi so francoski, laški, angleški in amerikanski vojni hujskači. Čudno, da se v tej hujskariji najdejo najstrastnejši sovražniki. Ljudstvo pa mora radi teh klativitezev naprej trpeti in krvaveti — — —

Mir z Ukrajino — poparil mladine. Z velikim veseljem so vsi narodi pozdravili svetovnozgodovinski dogodek, da je vendar prišlo do miru vsaj na enem delu

ogromne vojne fronte. S tem je dano upanje, da se tudi druge vojskujoče se države prepričajo, da je vendar že enkrat čas končati strašno prelivanje krvi. A tega veselja ne opazimo pri mladinih. Ti so postali kar poparjeni, ko so izvedeli, da Rusija od vojske odneha. Ti mladi gospodje, ki sede za pečjo, ko se drugi v strelskih jarkih mučijo, bi lahko vojsko še dolgo zdržali. Čudno klavrn je bil „Slovenec“, ko je moral prnesti vest, da je Ukrajina sklenila z nami mir in da je gospod Trocki odnehal. Tudi „Slovenski Narod“ ima velike pomisleke proti miru in bi očitno raje še naprej ljudi moril. Seveda, če bo vojske konec, tedaj bo treba dati račun tudi o velikem političnem sleparstvu, od katerega sedaj neka vrsta politikov živi.

Izpuščen interniranec. Dalmatinski dež. odbornik dr. Jerko Macchiedo je bil začetkom vojske zaprt in potem interniran. Sedaj je po amnestiji izpuščen na prosto.

Kaj pa minister Žolger? O njem se nič ne sliši.

Neki mladinski c. kr. profesor piše članke v „Slovenca“, v katerih dolži mladino, da vedno manj zna, češ da dijaki ne znajo slovnice, ne pravopisa, ne slovstvene zgodovine. In kdo je kriv temu? Mi mislimo, da v prvi vrsti gospodje mladinski profesorji. Kar pa v šolski upravi ni prav, naj vendar izroči jugoslovanskemu klubu in ministru Žolgerju. Sicer imajo pa mladini tudi velikega šolnika profesorja Jarca med seboj, ki naj vendar že enkrat naredi energičen red.

Velika železniška nezgoda na bohinjski železnici. „Arbeiter-Zeitung“ prinaša iz Gradca sledeče poročilo, datirano od 10. t. m. Na bohinjski železnici se je zgodila usodepolna železniška nezgoda. Od natorjenega vlaka se je odtrgalo 14 naloženih vagonov, ki so drveli proti rakovškemu predoru in zadeli transportni vlak. Osojbe na odtrganih vagonih je skoraj vse mrtvo, med temi je tudi 18 letna hčerka nekega čuvaja. Štiri ranjence so potegnili še žive izpod razvalin, a dva sta kmalu umrla. Nekateri ranjenci so bili v strašnem položaju; govorili so pač še z njimi, toda pomagati jim niso mogli. Po mučnih urah nezmernega trpljenja so umrli tudi ti. Pri postaji Sv. Lucija-Podmelec so delali pet dni in pet noči, da so oprostili tir.

Pri železniški nezgodi v Žihpolju pet mrtvih! V sredo 13. februarja se je zgodila na postaji Žihpolje težka železniška nezgoda. Od Maribora prihajajoči tovorni vlak št. 465 je zadel na tovorni vlak št. 476 ki so ga na žihpoljski postaji pravkar premikali. Sprevodnik Franc Heuberger iz Celovca, ki je bil na vlaku št. 476 in štirje vojaki, ki so spremljali prazne sanitetne vozove vlaka št. 465 so bili mrtvi. Sreča je bila, da je bil sanitetni vlak prazen, ker drugače bi bila nesreča še večja; zdrobilo se je namreč 8 voz sanitetnega vlaka popolnoma. Materielna škoda je precej velika. Sprevodnik Heuberger zapušča ženo in tri neprekrbljene otroke.

Trnovski župnik v Ljubljani č. g. Ivan Vrhovnik je stopil v pokoj. „Naprej“ pravi, da mu bo naslednik baje pisatelj g. Fr. Finžgar.

General Kusmanek, branilec Przemysla, se je 18. t. m. iz ruskega ujetništva vrnil na Dunaj.

Od jugoslovanske demokratske stranke, ki ima večino v ljubljanskem občinskem svetu, pričakuje graški „Arbeiterwille“, da spremeni ljubljanski občinski volilni red v popolnoma demokratskem smislu. A i se moti?

V armadi ameriških Združenih držav se nahaja mnogo slovenskih vojakov, ki so prej služili po ameriških tovarnah kot de-

lavci in jih je sedaj Amerika poslala, da zanjo prelijejo kri. Slovenski dnevnik „Glas Naroda“ vsak dan priobčuje pisma teh „slovenskih vojakov“.

Umrl je v Salida Colo v Ameriki Lovrenc Jenko iz Kamnika.

Vojska na Ruskem zopet izbruhnila.

Ker so boljševiki s svojo rdečo gardo začeli ropati po Esteriji, Livoniji in Kurski ter mnogo nemških rodbin odvedli v jetništvo, je Nemčija z ozirom na to, da je premirje poteklo, šla čez Düno in začela zopet vojsko z Rusijo. Linsingen koraka v Ukrajino.

Avstrija se vojske z Rusi ne udeležuje več. Strahovlada boljševikov.

Boljševiki s svojo rdečo gardo ropajo in plenijo. Trocki je z napovedjo mobilizacije hotel le preslepiti nasprotnike. V resnici zbira novo armado, ki jo hoče sestaviti iz samih revolucionarcev. Vse zlato v bankah so zaplenili. Dobili so pa le 12 milijonov rubljev. Ropa se po hišah, premožni ljudje so zapro ali umore.

Volitve v Ukrajini

so se končale s popolno zmago ukrajinske rade in s porazom boljševikov. Rada je dobila 22 mandatov, boljševiki 1, in judje 1. Velikoruska stranka ni prodrila z nobenim kandidatom.

Protest svete stolice.

Osservatore Romano piše: Da se je v londonski pogodbi prepustilo italijanski vladi, da izključi od mirovnih pogajanj izmed vseh nevojskujočih se vlad edino le papeža, je za sveto stolico žaljivo in poniževalo in moramo proti temu najodločneje protestirati.

Gospodarstvo.

Naša živinoreja v nevarnosti. Izredno velika zahteva armade po goveji živini nas hudo prizadeva. Pa ni le pri nas tako. Po vseh deželah zahteva sedaj poljedelsko ministrstvo velike množine mesa, ker nimajo moke. Povsod se napejajo vse sile, da se spravi skupaj, če ne vsa zahtevana množina, pa vsaj kar je mogoče. Zadaj stoji — vojaška rekvizicija z oboroženo silo, ako dobava z lepa ne bo dosegla do uspeha. Tako sedaj stoji. Ker kmetje ne morejo dati več klavne živine, se je na Kranjskem civilni konzum, ki je znašal doslej 1200 glav na mesec, znižal za polovico. Vstred tega se j klanje v mnogih krajih na deželi opustilo. Seveda je s tem prebivalstvo hudo prizadeto, a za enkrat ni drugega izhoda. Tudi v Ljubljani se je uživanje mesa jako omejilo in otžilo. Vočigled tem razmeram je Kranjski deželni odbor zopet storil vse korake, da se preteče uničenje naše živinoreje prepreči. Deželna vlada je v natančnih poročilih na ministrstvo istotako dokazala, da se mora Kranjski naloženi vojaški kontingent brez-pogojno znižati, sicer postane kmetovanje nemogoče.

Za vojake, očete šestih otrok. Izvršilni predpisi k Najvišjemu povelju z dne 11. septembra 1917. določajo, da se morajo očete vsaj šestih neprekrbljenih otrok in edini sinovi staršev, ki so izgubili v vojni že vsaj dva sinova uporabljati na takih mestih, ki niso izpostavljeni neprestani sovražni nevarnosti. Te določbe se pa dostikrat napačno umevajo, tako da prihaja na urade mnogo prošelj, ki niso zadosti utemeljene. Tako n. pr. prosijo svoici za popoln odpust iz vojaške službe, za premestitev v zaledje ali za trajno uporablanje v etapnem prostoru. Posebno pogoste so prošnje za pre-

mestitev v domači kraj ali vsaj v njegovo bližino. Dostikrat se prosi za vojake, ki sploh niso pridelnjeni v fronti. Da se preprečijo take vloge in se prošilcem ob enem prihranijo nepotrebna razočaranja, se vsi prizadeti opozarjajo, da Najvišje povelje velja samo za one vojake, ki se nahajajo na bojni črti in tudi za te le v toliko, da se ne smejo uporabljati na mestih, ki so izpostavljena stalnemu sovražnemu ognju, ne pa za one, ki so v etapnem prostoru ali celo v zaledju.

Manj uniform. V sedanjih hudih časih, ko nam tako zelo primanjkuje suknja, usnja in obleke, bi bilo treba štediti, da bi bili vsi sloji preskrbljeni. Veliko tisočev, celo stotisočev mož sedi v zaledju po pisarnah, kjer opravljajo pravzaprav delo civilistov, za kar ni potreba ne uniform, ne usnjenih gamaš in ne drugih vojaških predmetov. Človek se mora zgražati, ko vidi, kako razni drugorodni elementi z na notri in na ven krivimi nogami, kljukastimi nosovi in proč stojječimi ušesi v polni vojaški opravi posedajo po kavarnah (često obiskujejo tudi borzel), ljudje ki nikoli še niso videli strelskega jarka in niso še slišali grometi topov, ljudje, ki nam neskončno življenje otežujejo in grene. Za vse take daleč za fronto zaposlene bi zadostoval kak majhen znak na roki, trak z napisom, kar bi dotičnika in njegov posel dovolj označevalo. Omejitev uniform bi bila blagoslov za celo zaledje, in tako pametna odredba bi spravila dosti jeze in nevolje s sveta. Trdno smo prepričani, da bo naš cesar, ki je za koristne novosti dovzet, dal tudi tak predlog v pretres.

Praščev in masti z Ogrskega ne bo postavnim potom! Naša nada je bila vedno mast iz Ogrske. V mirnih časih so nas Mažari radi osrečevali od preobilice svoje svinjereje. Zdaj pa vse zadržujejo in samo po nedovoljenih potih se za velikanske cene in z neobhodno potrebnim podkupovanjem najrazličnejših javnih in nejavnih organov do kaj spraviti čez mejo. Sedaj se uradno razglašajo: Po dogovoru z avstrijsko vlado urejuje izvoz živil, prešičev, špeha in masti v Avstrijo ogrska državna centralna pisarna za izvoz prešičev. Ves izvoz je centraliziran. Zato je brez pomena, se še nadalje obračati za izvozno dovoljenje na ogrski urad za prehrano. Samo tista centralna pisarna ima vse v rokah. Že vemo, kaj to pomeni!

Vinski davek je sklenjen na Hrvaškem in Ogrskem, in sicer kot davek na produkcijo vina. Izšla je tudi izvršilna naredba. Podrobna izvršitev po občinah še ni izpeljana, ampak se vrše posveti.

Rumunija se obdeluje. Lansko jesen se je v območju vojaške uprave obdelalo za 300 000 ha zemljišč več, kakor prošlo leto.

30 000 prešičev z Ogrskega v Avstrijo. Ogrska akcijska družba za pitanje prešičev je sklenila z avstrijskim ministrom za prehrano pogodbo, s katero se zavezuje, da pošlje z Ogrskega 30.000 prešičev v Avstrijo. Avstrijska vlada je potrdila pogodbo.

Električna železniška zveza Ogrske z Radgono na Štajerskem. Neki ogrski sindikat pri katerem so udeležene tudi nemške banke, hoče napraviti z izrabljanjem vodne sile Mure električno železniško zvezo Muraszambot-Körmen-Alsolendo-Radgona. Od Ragone bi dobila Ogrska neposredno zvezo z Gradcem in Mariborom. Obe vladi sta že izdali koncesije.

Zakladi živil v Budimpešti. Budimpeštanska policija je napravila revizijo po budimpeštanskih skladiščih in je dobila okolo 300 vagonov skritih živil. Našli so najrazličnejše sedaj že redke stvari: Neka igralka je imela skrit h 5 bal macedonskega tobaka, neka restavraterka 80 bal prave zrnate kave itd.

„Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani“ naznanja, da bo preskrbelo za Kranjsko od drugod nekaj tisoč mladih plemenskih prašičev in prašičev za rejo ter jih bo razdeljevalo po zaupnikih po vsej deželi. Prašiči bodo v starosti 10—15 tednov ter bo cena za komad kakih 120 K. Reflektantje naj se oglasijo pri krajevno pristojnem zaupniku „Kranjskega dež. mesta“ za nakup prašičev. Ime zaupnika pove vsakomur domače županstvo.

Državni zbor.

Dunaj, 19. svečana.

Danes je bil marsikdo s svojimi mislimi na Dunaju in skušal uganiti, kaj se godi v državnem zboru. Pričakovala so se velika presenečenja. Toda kako je bilo vse drugače, primeroma zelo mirno in vse se je izvršilo po vzporedju, kakršnega je določil včeraj zbor načelnikov. — Ob 11tih dopoldne je bila poslanska zbornica polna, kakor redkokedaj, navzoči so bili poslanci, katerih se ne vidi prevečkrat v zbornici, galerije naltlačene. — Vlada je predložila zakonski načrt za štirimesečni računski provizorij. Ko je zbornični predsednik prečital cesarjevo zahvalo, za čestitko zborničnega predstava ob priliki sklepa miru z Ukrajino, so radikalni Poljaki nalašč zapustili zbornico. Nato so čitali nujne interpelacije zaradi mirovni pogajanj z Rusijo, ki so jih vložili nemški socialni demokratje, češki socialni demokratje in dr. Korošec. Nato je pa vstal min. pred. dr. Seidler, da prečita izjavo o mirovni pogodbi v Brest-Litovskem. Tedaj je pa postalo takoj živahneje v zbornici. Poslanci so se zgrinjali k ministrskim sedežem in še predno je Seidler odprl usta, so se že razlegali prvi kriki, padle besede, kakoršne si more privoščiti le človek z imuneteto. Pa čudno. Sodeč po ogorčenju med poljskim in češkim narodom, bi pričakoval,

da bo nastal vihar splošnega ogorčenja med poslanci omenjenih narodov, toda bili so „ogorčeni“ le posamezniki med češkimi socialnimi demokrati, nekateri češki radikalci in par Poljakov, torej osebe, ki so z „ogorčenjem“ vedno pri rokah. Na konci govora, ko je levica ploskala in pritrdjevala, so seveda na desnici klicali fuj in žugali s pestmi. Pa to se zgodi vsak trenotek in ni bilo nič novega.

Dr. Seidler je pa „govoril“ s papirjev izjavo, ki mu jo je izdelal zunanji minister, ki sam ne sme v zbornico poslancev. Razumele so se le posamezne besede: iz zapisnika posamezne glavne stvari: Tekom razprave o proračunskem provizoriju bom imel priliko se izjaviti o notranjih političnih zadevah, danes želite pojasnil o razmerah na severovzhodu. Ukrajinska republika se je zavezala nam dati vse prebitke kmetijskih pridelkov, ki jih ima. Zaradi tega upam, da bomo prehrano zboljšali. Kako se bo to vršilo je vse že dogovorjeno. Ne smemo pa pozabiti, da divja v vsej Rusiji še domača vojska. Druga važna točka pogodbe se tiče Holma. Včeraj smo podpisali dogovor z Ukrajinci, da Holmska pokrajina še ne pripade Ukrajini, temveč bo o tem šele sklepala mešana komisija potem, ko bo zaslišala želje prebivalstva. Mi smo priznali samoodločbo narodov v Litvi, Kurlandiji in Poljskem, in to moramo priznati tudi Ukrajincem. Gospodje s poljskega kluba ne morejo tajiti, da Holmska pokrajina ni močno naseljena z Ukrajinci. Dolžnost vlade je bila doseči mir.

To kar smo dosegli v Brestu Litovskem je nada za ljudstvo. Ko bi tega zaradi Holma ne bili storili, bi ljudstvo nas ne razumelo. Kaj bi pa bilo, ko bi se bil zunanji minister vrnil in rekel, mi smo mir razbili, zato ker nismo hoteli dati Ukrajincem tiste pravice kakor Poljakom. Ko bi bili postopali pri mirovni pogajanjih tako kakor zahtevajo Poljaki, bi bili razbili mir

z Ukrajino, kakor tudi pretrgali one niti, ki vodijo do splošnega miru, bi se narodi monarhije upravičeno uprli. Rusija ni z nami več v vojni, in do nove vojne z Rusijo najbrž več ne pride. Nemčija se je odločila, da v varstvo prebivalstva vkoraka v Rusijo, a tega se mi dogovorno z Nemčijo ne udeležimo. Naša najnujnejša skrb je, da naše državljane, ki so v Rusiji dobimo nazaj, do sedaj jih je prišlo čez mejo že čez 20.000. Upajmo, da v kratkem še druge dobimo domov. Zunanji minister se prizadeva začeti razgovore z rusko vlado glede vojnih ujetnikov, kar jih je pa v Ukrajini, prišli bodo domov v najkrajšem času. — Po tej izjavi je bila seja končana in ob 3/4 na poldne so ženske pobirale po zbornici smeti in popir.

Glasovanje za proračunski provizorij bo prihodnji teden in do takrat bo dr. Seidler gotovo na kak način večino dobil.

Za mir.

Boljševiki so prosili za mir.

Boljševiki so se premislili. Pretreslo jih je, da so nemške čete pričele prodirati dalje v Veliko Rusijo, dočim so bile naše čete pripravljene, da pomagajo Ukrajincem. Nemci so vzeli na tisoče Rusov in zaplenili na stotine topov. Boljševiki so uvideli, da so njihove čete morda dobre za morije v meščanski vojski, da pa za resen vojaški odpor niso sposobne. Boljševiki so izjavili da mir brezpogojno sprejmejo. Sprejmejo vse pogoje, ki so jim bili stavljeni v Brestu Litovskem. Boljševiki bodo morali dati zadostna jamstva za svobodni razvoj Ukrajine.

Mirovna pogajanja z Rumunijo so se že pričela.

Razširjajte „Resnico“!

Zadružna tiskarna v Ljubljani

r. z. z. o. z.

naznanja, da je svoj obrat preselila iz dosedanjih prostorov na Starem trgu št. 19, v prostore bivše tiskarne Dragotina Hribarja, zadnji čas „Zvezna tiskarna“

na Dunajsko cesto števil. 9.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

financira vojaške dobave in aprovizacijske kupčije. — Daje predujme na blago. — Eskomp-tira menice, fakture in terjatve. — Pospešuje trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz. — Vloge na knjižice obrestuje po 4°/. — Vloge na tekoči račun po dogovoru.